

Kuna Vissuke on pidevalt arenev ja täienev programm, on sealt vahel raske mõnda varem kasutatud vaadet või tabelit leida. Leidmise hõlbustamiseks valmis 2013. aasta alguses Vissukese sisukaart. Loodame, et sisukaardi abil leitakse juba eelnevalt kasutatud info ja avastatakse uusi võimalusi.

Igapäevatöös vajalike uuenduste ja paranduste tegemiseks ning küsimuste esitamiseks on Vissukese kasutajatele avatud foorum. Ootame foorumi aktiivset kasutamist.

Elektrooniliste kõrvamärkide (EID-märkide) osa veiste identifitseerimisel üha suureneb. Kui 2011. aastal müüs JKK veiste esmaseks märgistamiseks veidi üle 7000 EID-märgi, siis 2012. aastal oli see arv juba ligi 13 000. Lisaks veel veised, kellele EID-märk pandi plastkõrvamärkide kõrvale lisamärgisena (u 6000 veist). EID-märgid leiavad identifikaatorina kasutust lüpsiplatsil, vasikate jootjates, veiste kaalumisel-sorteerimisel jm. Registrinumbriga EID-märk võimaldab karjas looma identifitseerida ühe

kordumatu numbriga. Nii ei teki programmides segadusi sama inventarinumbriga loomadega. JKK pakub loomapidajatele ka EID-märkide lugejaid, mis kergendavad loomade identifitseerimist ning annavad võimaluse mõnede sündmuste registreerimiseks.

Nii EID-märkide kui plastkõrvamärkide valik täienes. Loomapidajal on võimalik valida kahe tootja kõrvamärkide vahel – Allflexi ja Datamarsi valikus on nii plast- kui EID-märke veiste, sigade, lammaste ja kitsede märgistamiseks. Kui varem pakkusime EID-märgiks vaid nõõbi-kujulist kõrvamarki, siis alates 2012. aastast saavad soovijad veiseid märgistada ka Allflexi EID-märgiga, mille alumine pool sarnaneb väliselt plastmärgiga. Seetõttu on ka transpondrit sisaldav kõrvamärk silmaga paremini loetav.

Info JKK teenuste ja kõrvamärkide kohta on kättesaadav JKK kodulehelt <http://www.jkkeskus.ee>.

Sigade jõudluskontroll 2012. aastal

Küllli Kersten

Jõudluskontrolli Keskus

Sigade jõudluskontrollis oli 31. detsembril 2012. aastal 33 farmi ja 15 337 põhikarja siga, sealhulgas ETSAÜ seemendusjaama kuldid. Need numbrid on viimastel aastatel olnud suhteliselt stabiilsed, toimunud on vaid omanikule kuuluvate farmide spetsialiseerumine – emised koondatakse ühte farmi, et teine rekonstrueerida ja hakata selles kasvatama nuumikuid.

Jõudluskontrolli sigadest on 39% puhtatõulised – eesti maatõug (L), eesti suur valge (Y), pjeträän (P) ja djurok (D). Sigadest on 53,3% kahe tõu esimese põlvkonna ristandid (LY, YL, DL, DY, DP, HP, PL, PY). Tagasiristatud YxLY, LxYL või muud ristandid, k.a teadmata tõuga sead, moodustasid põhikarja sigadest 7,7%.

Kõige rohkem oli sigu jõudluskontrollis Lääne-Viruemaal (4515 e 29%), Saare ja Jõgeva maakonnas. Ühtegi seakarja ei ole jõudluskontrollis Hiiu ja Valga maakonnast.

ETSAÜ seemendusjaamas oli aastavahetusel 55 kultu, kellest 80% olid puhtatõulised, ülejäänud on lihasigade tootmiseks kasutatavad ristandkuldid (tabel 1).

Tabel 1. ETSAÜ seemendusjaama kultide tõulisus

Tõug	Kulte	Tõug	Kulte
Djurok	14	Ristandkult DxL	6
Eesti suur valge	9	Ristandkult DxP	5
Eesti maatõug	14	Kokku	55
Pjeträän	7		

Jõudluskontrolli kokkuvõtete tegemisel on kasutatud farmide (32) andmeid, kus jõudluskontrolli teostati kogu aasta vältel. Jõudluskontrollialused seakarjad on väga erineva suurusega, emiste arv jääb vahemikku 88–1030. Üle tuhande emise on ainult ühes farmis. Alla saja emisega farme on jäänud kaks (tabel 2). Suurtes, üle 500 emisega farmides asub 42,7% emistest.

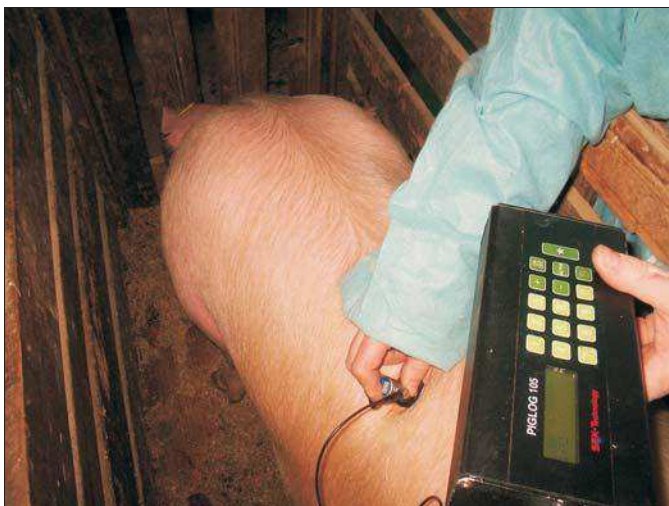

Foto 1. Piglog 105 töös

(A. Annamaa)

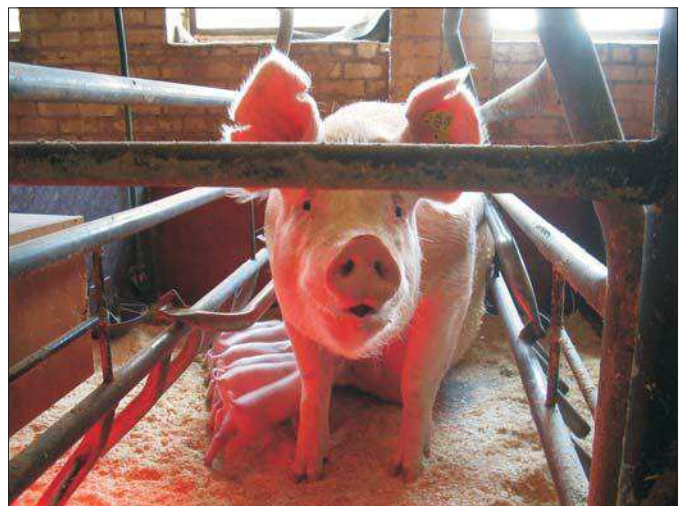

Foto 2. Äsja poeginud emis

(A. Annamaa)

Foto 3. Kas pole kena?

(T. Remmel)

Foto 4. Sigade robotsöötmine

(K. Saarna)

Tabel 2. Karjade struktuur

Karja suurus	Karjade		Emiseid kokku	
	arv	%	arv	%
1–100	2	6,2	188	1,6
101–200	6	18,8	942	8,0
201–300	7	21,9	1641	14,1
301–400	4	12,4	1311	11,3
401–500	6	18,8	2595	22,3
Üle 501	7	21,9	4977	42,7
Kokku	32	100,0	11 654	100,0

Põhikarjas oli keskmiselt 364 emist, ehk 28 võrra rohkem kui 2011. aastal. Kultide arv keskmiselt karja kohta oli 7,8.

Emiste jõudlusnäitajatest annab ülevaate tabel 3. Võrreldes 2011. aastaga on tulemused üldiselt positiivse trendiga. Pesakonnas sündis kokku 12,6 põrsast (+0,1), neist elusalt 11,7, kusjuures viljakus suurenes esmakordselt poeginud nooremiste pesakonnas, korduvalt poeginud emistel jäi tulemus 2011. aastaga võrreldes samaks. Nooremiste pesakonnas sündis elusalt 10,9 (+0,2) ja korduvalt poeginud emiste pesakonnas 11,9 põrsast.

Farme, kus elusaid põrsaid pesakonnas sündis 13 ja rohkem, on juba kaks. Farmidest 78% sai keskmiseks tulemuseks rohkem kui 11 elusat põrsast pesakonnas, kusjuures 28% nendest farmidest sai üle 12 põrsa. Pesakonnas võõrutati 10,2 põrsast, mis on 0,2 põrsast rohkem kui aasta tagasi. Aastaemise kohta sündis kokku 0,9 ja elusalt 0,7 põrsast ning võõrutati 0,7 põrsast rohkem kui 2011. a.

Emiste uuestiindluse sagedus on vähenenud 2,2%. Stabiilsus on saavutatud esmaseemendus- ja esmapoegimisvanuse ning vabaperioodi osas. Imikpõrsaste hukkumine on vähenenud 1,3%.

Emiste reproduktsioonijõudluse keskmised näitajad tõugude viisi on toodud tabelis 4. Puhtatõulistest olid suurima viljakusega eesti maatõugu emised, kuid vahe eesti suurt valget tõugu emiste viljakusega on väike, vaid 0,2 põrsast (tabel 3). Aretusprogrammis Marmorliha soovitatud esimese põlvkonna ristandemiste YL pesakonnas sündis 0,1 elusat põrsast rohkem kui LY emiste pesakondades. Suurima viljakusega emised kuuluvad Saimre Seakasvatuse OÜ-le (Viljandimaa), kus sündis 13,2 elusat

põrsast pesakonnas, järgneb OÜ Markilo (Lääne-Virumaa), kus vastav näitaja oli 13,0. Kõige rohkem põrsaid (11,7) võõrutati samuti eelnimetatud farmides. Geneetilise hindamise tulemuste alusel kuulusid parimate lihaomadustega sead OÜ-le Pihlaka Farm, kus hinnatud sigade keskmine indeks oli 121,4. Viljakuse geneetilise hindamise keskmine indeks (116,7) järgi olid parimad emised OÜs Viru Mölder. Jõudlusnäitajate positiivne trend näitab seakasvatavate ja aretajate tublit tööd.

Tabel 3. Emiste jõudlusnäitajad 2012. aastal

Näitaja	2012
Esmaseemendusvanus (päeva)	243
Esmapoegimisvanus (päeva)	366
Pesakonnas sündinud põrsaid	12,6
neist elusalt	11,7
nooremiselt	10,9
vanaemiselt	11,9
Võõrutatud põrsaid pesakonnas	10,2
Imikpõrsa kadu (%)	11,9
Imetamisperiood (päeva)	28,5
Vabaperiood (päeva)	6,1
Uuestiindlemisi (%)	14,6
Võõrutatud pesakondi emiste prakeerimisel	4,0
Aastaemiselt saadud pesakondi	2,2
sündinud põrsaid	27,7
neist elusalt	25,8
võõrutati	22,5

Eesti Tõusigade Aretusühistu konsulendid testisid 2012. a ultraheliaparaadiga Piglog 105 8467 noorsiga, 590 siga rohkem kui 2011. aastal. Karjatestil hinnatud sigade keskmine ööpäevane massi-iive sünnist 100 kg elusmassi saavutamiseni oli 575,7 grammi (13,3 grammi parem kui 2011.a), seljalihase läbimõõt 63,0 mm (+0,4), keskmine pekipaksus 10,4 mm.

Jõudlusandmete kogumiseks kasutavad seakasvatavad Possu programmi, mis võimaldab väga põhjalikult analüüsida emiste, kultide ja nuumkarja tootmistulemusi.

Tabel 4. Emiste reproduktsoonijõudluse keskmised näitajad tõugude viisi

Tõug	Aasta-emiseid *	Sündinud põrsaid pesakonnas					Võõrutatud		Imikpõrsa kadu %
		kokku	elusalt				pesakonnas	aasta-emiselt	
			kokku	nooremis	vanaemis	aastaemis			
L	3340	12,4	11,5	11,1	11,6	27,1	10,0	22,1	11,4
Y	2207	12,2	11,3	10,3	11,6	26,0	9,9	21,2	12,9
P*	20	11,0	10,9	9,8	11,3	24,1	10,0	21,6	4,1
LxY	2454	13,0	12,0	11,1	12,3	28,4	11,0	23,3	10,8
YxL	4983	12,9	12,1	11,2	12,4	29,3	10,0	23,7	12,4
LxLY*	26	12,9	11,7	9,0	11,8	28,7	10,0	23,8	10,4
LxYL	135	12,4	11,5	10,5	11,9	27,4	9,8	21,5	13,1
YxLY	269	11,7	10,8	10,4	10,9	25,8	9,5	21,0	12,7
YxYL*	24	12,4	11,4	11,6	11,4	26,5	11,0	22,6	10,1
DxL *	12	10,6	9,7	11,8	9,2	20,9	9,9	20,4	10,2
DxLY*	4	11,9	11,2	13,0	11,0	29,7	10,0	25,4	6,4
PxL*	18	11,4	10,7	4,5	11,0	26,9	9,9	22,3	9,2
PxY *	15	12,6	11,3	8,0	11,6	23,8	10,0	19,1	8,1
PxLY *	10	12,1	11,0	12,0	11,0	24,7	10,0	23,5	8,7
PxYL *	3	12,7	12,3	-	12,3	25,3	11,0	21,0	9,9
Teadmata	490	11,0	10,4	9,9	10,5	21,4	9,2	17,2	12,2

* - usaldusväärsus väike

Peaaegu pooled seakasvatajatest kasutavad seda lisaks emiste jõudluskontrollile ka nuumikute kasvukiiruse ja söödaväärtuse hindamiseks. Ainult nuumikute tootmistulemuste kogumiseks ja analüüsimiseks kasutab Pos-

su programmi neli nuumfarmi, kus sigade arv aasta jooksul suurenes 7000 nuumiku võrra. Aasta jooksul lisandus kaks uut programmi kasutajat.

V E T E R I N A A R I A

Schmallenbergi viirus

Kärt Jaarma

VTA loomatervishoiu, loomakaitse ja söötade osakonna loomatervishoiu büroo peaspetsialist

Alates 2011. aasta novembrist on teatatud uuest viirusest, mis nakatab peamiselt veiseid, lambaid ja kitsi. Viirust on leitud Saksamaal, Belgias, Hollandis, Suurbritannias, Prantsusmaal, Itaalias, Luksemburgis ja Hispaanias. 2012. a suvest alates on viiruse esinemisest teatanud ka Taani, Austria, Soome, Rootsi, Iirimaa, Poola, Norra, Šveits ja Eesti. Schmallenbergi viirus levib Euroopas järjest uutele aladele, eriti lõuna ja ida poole. Viirust kutsutakse selle isoleerimise asukoha järgi Schmallenbergi viiruseks.

Samasse perekonda kuuluvaid viiruseid leitakse enamasti mäletsejalistelt Aasias, Austraalias, Aafrikas ja Kaug-Idas. Euroopas pole varem sellest perekonnast viiruseid isoleeritud. Schmallenbergi viirus levib enamasti putukate (säased) kaudu, mitte loomalt loomale.

Schmallenbergi viiruse levikutee järgi võib järeldada, et talvel on viiruse ülekande limiteeritud sääskede puudumise tõttu ja horisontaalset (loomalt loomale, liha ja teiste saadustega) levikut ei toimu. Viirus levib ka vertikaalselt ehk emalt lootele. Vertikaalne ülekande toimub loomaliigiti erineval ajal: väikemäletsejalistel 4.–8. tiinusenädalal, veistel 8.–14. tiinusenädalal. Selle tagajärjeks on loodete ja vastsündinute väärarengud. Suure tõenäosusega tekib loomal esmase nakatumise järel immuunsus Schmallenbergi viiruse suhtes ning järgmised poegimised peaks olema väärarenguteta.

Friedrich-Loeffler-Institut Saksamaal tuvastas läbiviidud katsete käigus, et Schmallenbergi viirust ja antikehasid võib leida ka pullide spermast. Viiruse levik spermaga on uurimisel.

Haiguse tunnused täiskasvanud loomal kas puuduvad või on mitespetsiifilised: palavik üle 40 °C, isutus, piimatoodangu langus üle 50%. Harvadel juhtudel võib esineda ka raskekujuline kõhulahtisus. Haigusnähud kestavad